kbnn:

Forventningsbarometeret for Nord-Norge

Høsten 2026

Kommunesektoren

SpareBank 1 NORD-NORGE

Innhold

Om barometeret 3

Om undersøkelsen 3

Svakere forventninger til utviklingen i landsdelen 4

Mindre optimisme for utviklingen i landsdelen fremover 6

Nesten halvparten forventer økte brukerbetalinger 7

4 av 10 venter økning i øvrige inntekter 8

Investeringer 9

Brutto driftsutgifter 10

Driftsresultat 11

Forventer færre ansatte, men sliter med rekrutteringen 12

Vedvarende problemer med å skaffe kvalifisert arbeidskraft 14

Flere rekrutterer gjennom sosiale medier 18

Fremtidsutsikter for 2027 20

Mange kommuner tar hensyn til klimarisiko 23

Figurliste 26

Om barometeret

Hvordan ser toppledere i nordnorske kommuner og fylkeskommuner på fremtiden for landsdelen?

I Forventningsbarometeret ble toppledere i 52 nordnorske kommuner og fylkeskommuner spurt om forventningene til den økonomiske utviklingen i egen virksomhet og i Nord-Norge generelt de kommende tolv månedene. Undersøkelsen omfatter forventninger til økonomi og investeringer, arbeidsmarked og sysselsetting, samt klimarisiko og strategiske valg fremover.

Forventningsbarometeret har vært gjennomført årlig siden 2019. Privat sektor har siden 2022 deltatt i to målinger i året. Høstens undersøkelse er den tolvte målingen i privat sektor og den åttende for kommunesektoren (offentlig sektor). Forrige måling i privat sektor ble gjennomført våren 2026, mens forrige måling i offentlig sektor ble gjennomført høsten 2025.

Kommunesektoren skiller seg fra privat sektor ved at den er mer avhengig av politiske prioriteringer og bevilgninger. De vet derfor i noe større grad på forhånd hva de har å forholde seg til, sammenlignet med privat sektor.

Om undersøkelsen

Undersøkelsen rettet mot toppledere i kommunesektoren ble gjennomført fra 24. august til 17. september 2026. Den bygger på de samme prinsippene som de tidligere Forventningsbarometrene når det gjelder spørsmålsformuleringer og metodikk. I 2025 og 2026 består utvalget av toppledere i kommuner og fylkeskommuner, mens det tidligere også har bestått av andre ledere i offentlig sektor. For 2023 og 2024 er resultatene tilpasset slik at kun kommuner er med i resultatene. Resultatene kan derfor sammenlignes direkte med resultatene fra disse årene, men med forbehold om det lave antallet svar (ca. 20 for hvert av årene). Sammenligning med årene fra 2019 til 2022 gjøres med forbehold om endringen i utvalget.

Totalt kom det inn 57 svar fra 52 kommuner og fylkeskommuner, fordelt på 49 kommuner og 3 fylkeskommuner. Svarene er vektet slik at hver kommune og fylkeskommune bare teller én gang i resultatene.

Forventningsbarometeret høsten 2026 er gjennomført av Sentio Research på oppdrag fra Kunnskapsbanken, SpareBank 1 Nord-Norge.

Svakere forventninger til utviklingen i landsdelen

Toppledere i nordnorske kommuner og fylkeskommuner er mer pessimistiske for utviklingen i landsdelen enn de var i 2025. De fleste forventer at brukerbetalinger og inntekter til kommunen vil øke eller forbli uendret de neste tolv månedene, men samtidig venter mange økte driftsutgifter.

Regnskapstallene for norske kommuner samlet var langt mer positive i 2025 enn i 2023 og 2024, som var preget av økonomiske utfordringer. Regnskapstallene viser ikke en like positiv utvikling om man kun ser på kommunene i Nord-Norge, der 55 prosent av kommunene hadde negativt driftsresultat i 2025. Dette er en omtrent dobbelt så stor andel som i Sør-Norge. I perioden fra 2015 til 2025 er det kun i 2019, 2023 og 2024 at tilsvarende store andeler nordnorske kommuner hadde negativt driftsresultat. Siden 2023 har det likevel vært en bedring ved at størrelsen på underskuddet til kommunene målt i andel av brutto driftsinntekter i gjennomsnitt har blitt noe mindre.

Det er flere faktorer som kan bidra til underskudd i kommunene. Blant annet kan økende finansutgifter, som renter og avdrag på lån, bidra til svakere økonomi. Også kommunenes investeringer kan påvirke økonomien. Kommunene har blant annet økt investeringene i vann og avløp kraftig de siste årene.

Hvordan ser bildet ut i 2026, og hva er forventningene fremover?

Toppledere i nordnorske kommuner og fylkeskommuner ble spurt om hvordan netto driftsresultat har utviklet seg de siste tolv månedene. 15 prosent svarer at utviklingen har vært enten bedre eller svært mye bedre enn forventet, mens 36 prosent oppgir at utviklingen i netto driftsresultat har vært dårligere eller svært mye dårligere. Andelen kommuner som oppgir at netto driftsresultat var som forventet, er noe større enn i 2025. Samtidig oppgir en mindre andel at det var dårligere enn forventet.

Figur 1: Utvikling i netto driftsresultat siste tolv måneder – Trendutvikling

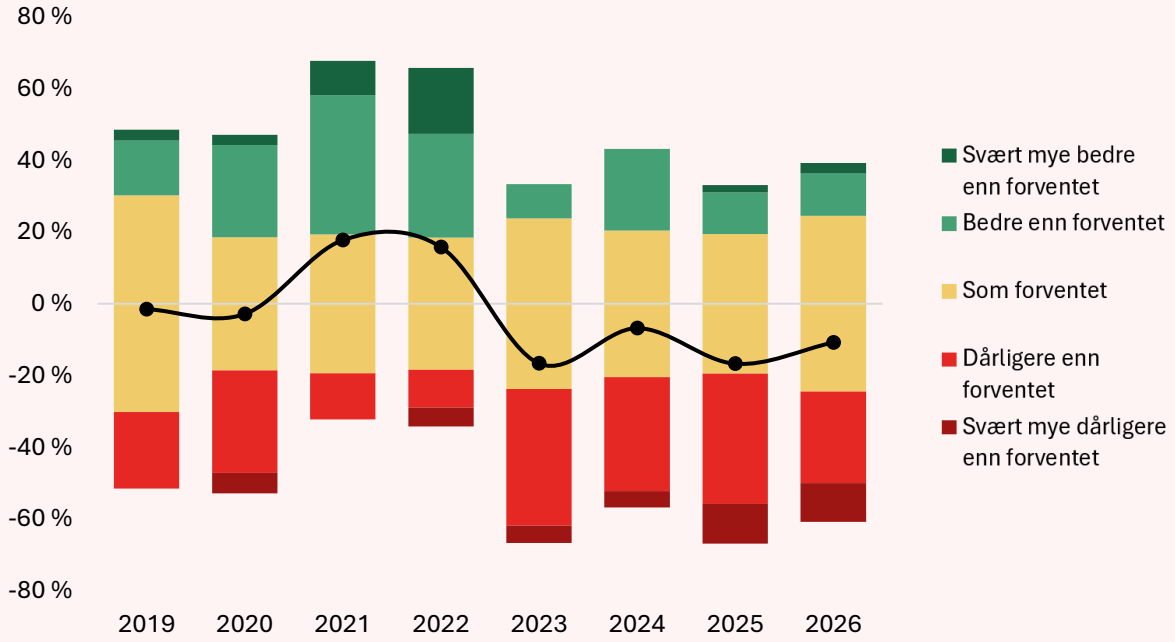

Det var en positiv utvikling i netto driftsresultat fra 2020 til 2021. Fra og med 2023 har det vært en negativ utvikling, der få kommuner og fylkeskommuner har hatt bedre resultat enn ventet. Tallene for offentlig sektor i årene fra 2019 til 2023 inkluderer flere typer virksomheter i offentlig sektor enn bare kommuner og fylkeskommuner. Sammenligninger over tid må derfor gjøres med forbehold om endringer i målgruppen.

Mindre optimisme for utviklingen i landsdelen fremover

I rundt halvparten av kommunene og fylkeskommunene tror toppledere at landsdelen vil oppleve økonomisk nedgang de neste tolv månedene. Andelen som er pessimistiske for utviklingen fremover, er større enn i 2024 og 2025, da henholdsvis 18 og 21 prosent forventet nedgang. I denne målingen tror kun 13 prosent på vekst, mens 36 prosent forventer en stabil utvikling.

Figur 2: Forventet økonomisk utvikling i landsdelen neste tolv måneder – Trendutvikling

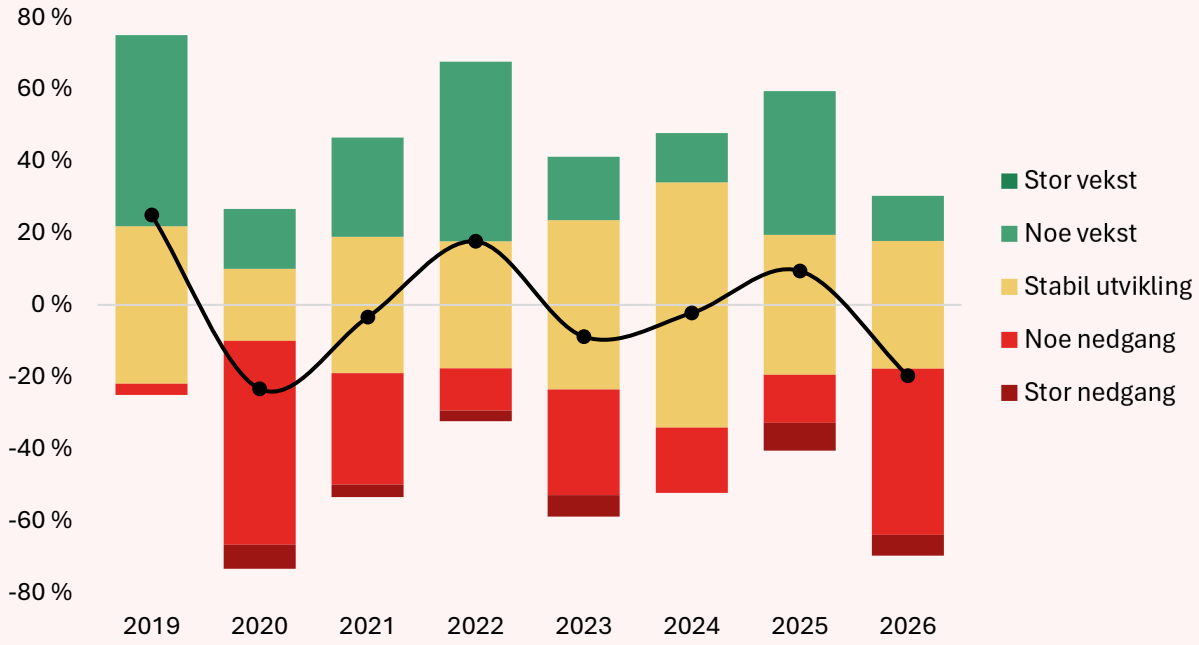

Også lederne i privat sektor har et mer pessimistisk syn på utviklingen i landsdelen de neste tolv månedene enn i målingene i 2025 og våren 2026. Det er flere mulige årsaker til den økte pessimismen. I mai 2026 satte Norges Bank opp styringsrenten fra 4 til 4,25 prosent. I juni varslet banken om at det trolig ville bli behov for å sette opp renten ytterligere i løpet av året. Styringsrenten ble deretter satt opp til 4,5 prosent i september, men denne rentehevingen var ikke kjent da undersøkelsen ble gjennomført. Samtidig har Statnett innført en midlertidig stans i nye reservasjoner av nettkapasitet til stort industriforbruk nord for Svartisen. Dette innebærer at investeringer for om lag 150 milliarder kroner settes på vent fordi de mangler reservert nettkapasitet.

Nesten halvparten forventer økte brukerbetalinger

Brukerbetalinger er en viktig inntektskilde for kommunene, og dette utgjorde omtrent 14 prosent av nordnorske kommuners driftsinntekter i perioden 2016–2019 (der brukerbetaling forstås som en innbetaling mot en gjenytelse, for eksempel tjenesteleveranse). Kommunene kan justere brukerbetalinger innenfor gitte retningslinjer for på denne måten å øke inntektene til kommunen. Eiendomsskatt er et annet virkemiddel som kommunene selv kan regulere, og som kan sikre inntekter. Alle kommuner har brukerbetalinger i ulik grad, og de fleste har eiendomsskatt. I Nord-Norge har alle kommuner eiendomsskatt med unntak av Træna, Øksnes, Sørreisa, Dyrøy, Karasjok og Hasvik.

Helt siden den første undersøkelsen som ble gjennomført blant ledere i offentlig sektor, viser tallene at de fleste forventer at brukerbetalinger enten vil øke eller forbli uforandret. I 45 prosent av kommunene og fylkeskommunene forventer topplederne at brukerbetalinger vil øke de neste tolv månedene, og i 49 prosent av kommunene tror de at brukerbetalinger vil være på dagens nivå. Kun i 6 prosent av kommunene forventer topplederne at brukerbetalingene reduseres. Dette bildet har vedvart over tid, og andelen som tror brukerbetalingene vil øke, har vært større enn andelen som tror de vil gå ned i alle målinger siden 2019.

Figur 3: Brukerbetalinger – Trend i forventet utvikling kommende tolv måneder

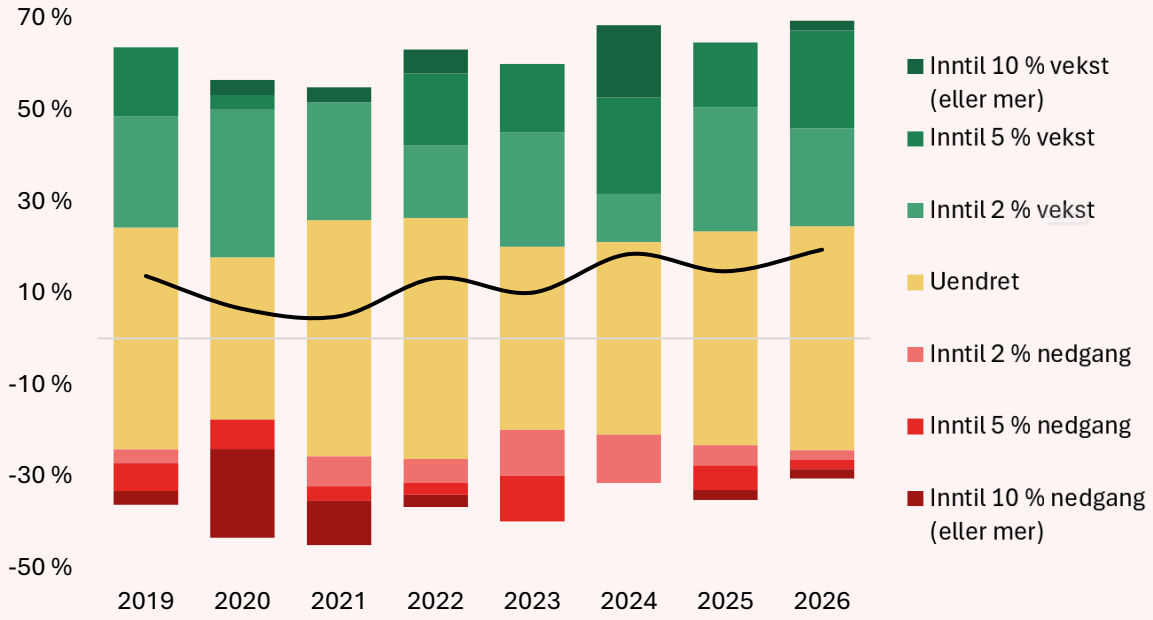

4 av 10 venter økning i øvrige inntekter

Utover brukerbetalinger og eiendomsskatt, er skatteinntekter og rammetilskudd de viktigste inntektspostene for kommuner og fylkeskommuner, og utgjør drøyt 70 prosent av de samlede inntektene i sektoren. I tillegg gir næringsvirksomhet knyttet til naturressurser betydelige inntekter til mange kommuner.

I likhet med forventningene til brukerbetalinger, har det også for øvrige inntekter vært en forventning om økning helt siden målingene begynte i 2019, men nivået har variert noe fra år til år. I 2026 forventer flere enn i 2025 at de øvrige inntektene vil forbli uendret. Fortsatt tror 43 prosent at de øvrige inntektene vil øke, mens en like stor andel tror de vil være uendret. 14 prosent forventer at disse inntektene vil gå ned.

Etter et økonomisk krevende år i 2024, tildelte statsbudsjettet for 2025 og 2026 betydelige økninger i kommunenes frie inntekter. I kommuneproposisjonen 2027 er det lagt opp til en realvekst i frie inntekter på mellom 3,5 og 4 milliarder kroner i 2027, som blant annet skal kompensere for økt antall eldre og nedgang i barnetallene.

Figur 4: Øvrige inntekter – Trend i forventet utvikling kommende tolv måneder

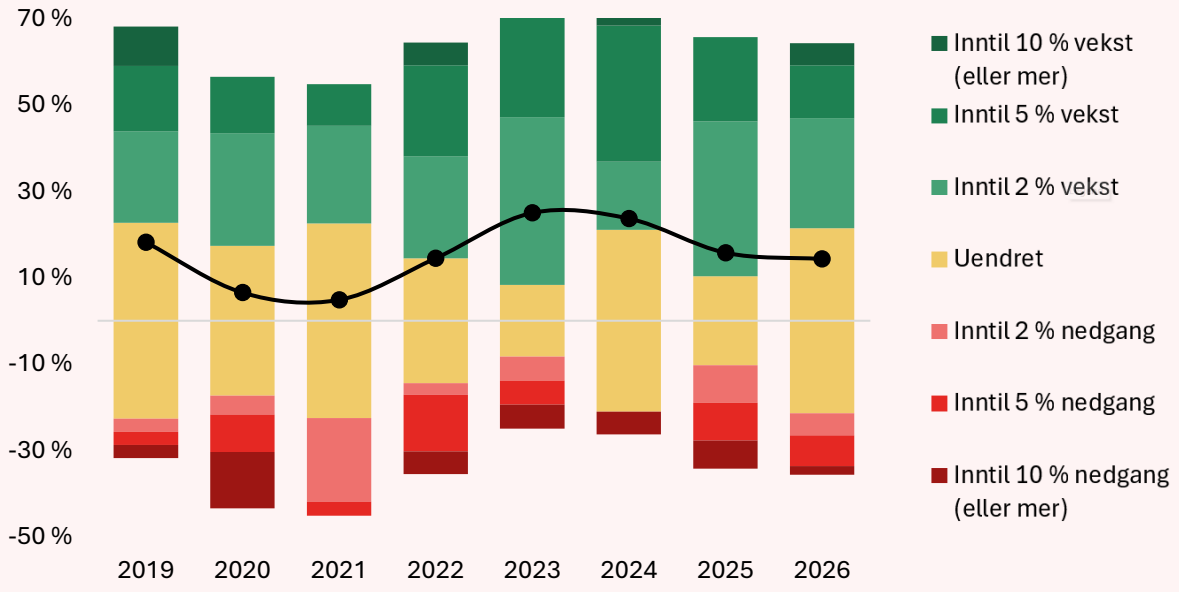

Investeringer

Forventet investeringsnivå for kommunene og fylkeskommunene i nord er omtrent på nivå med 2025, men ligger litt lavere enn i 2023 og 2024. 31 prosent forventer at nivået på investeringene vil øke, mens 29 prosent tror de vil være uendret. 40 prosent tror investeringsnivået vil reduseres.

Figur 5: Investeringsnivå – Trend i forventet utvikling kommende tolv måneder

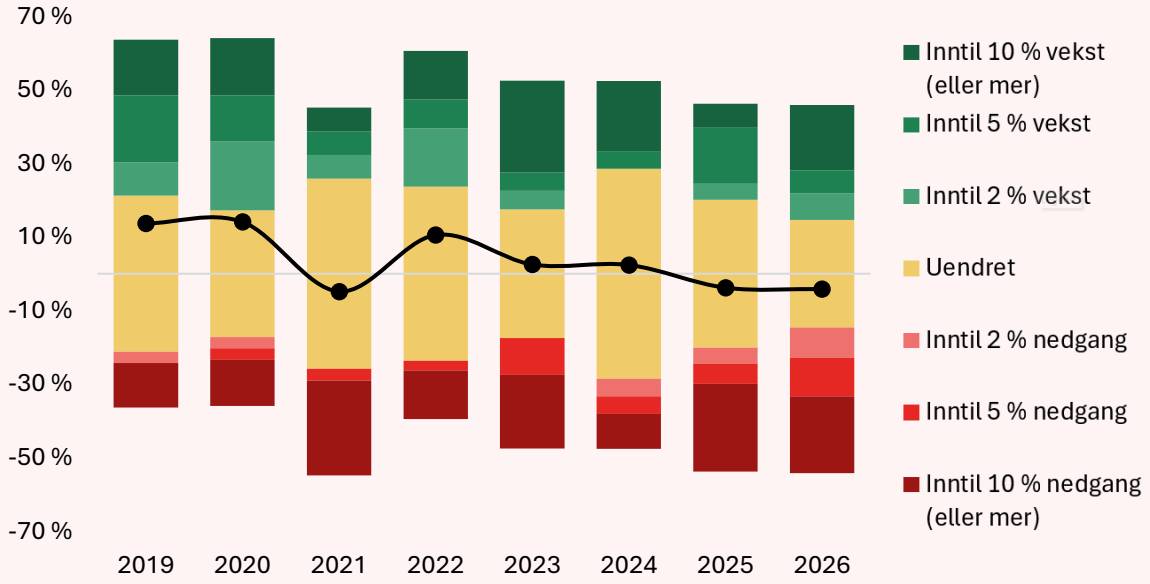

På spørsmål om hvor mye kommunen eller fylkeskommunen faktisk forventer å investere de kommende tolv månedene, er det stor variasjon i svarene.

- 32 prosent forventer investeringer på inntil 10 millioner kroner
- 37 prosent forventer investeringer mellom 11 og 50 millioner kroner
- 27 prosent forventer investeringer på mer enn 50 millioner kroner
- 4 prosent forventer ingen investeringer

Medianverdien på de forventede investeringene er på omtrent 35 millioner kroner, tilsvarende som i 2025. Investeringsnivået er generelt sett høyere blant de mest sentrale og folkerike kommunene. I Finnmark, der de fleste kommunene har et lavt innbyggertall, er investeringsnivået generelt sett lavere enn i Troms og Nordland.

I gjennomsnitt tror lederne i kommunene og fylkeskommunene at 84 prosent av dette beløpet vil tilfalle leverandører fra Nord-Norge. Dette er noe høyere enn i 2025, da snittet var på 73 prosent, og omtrent tilsvarende som i 2024, da snittet var 80 prosent. Andelen er også høyere enn blant private virksomheter i Nord-Norge, som forventer at 55 prosent av investeringene vil tilfalle leverandører i landsdelen.

Brutto driftsutgifter

Omtrent halvparten av kommunene og fylkeskommunene, 48 prosent, forventer at brutto driftsutgifter vil øke fremover. 30 prosent forventer en nedgang. Andelen som forventer økning, er relativt lik som i 2025, men lavere enn i 2023 og 2024. En litt mindre andel enn i 2025 forventer nedgang, men andelen er høyere enn i 2023 og 2024.

Brutto driftsutgifter påvirkes i betydelig grad av lønnsjusteringer, prisstigning på varer og tjenester samt diverse forvaltningsmessige oppgaver.

Figur 6: Brutto driftsutgifter – Trend i forventet utvikling kommende tolv måneder

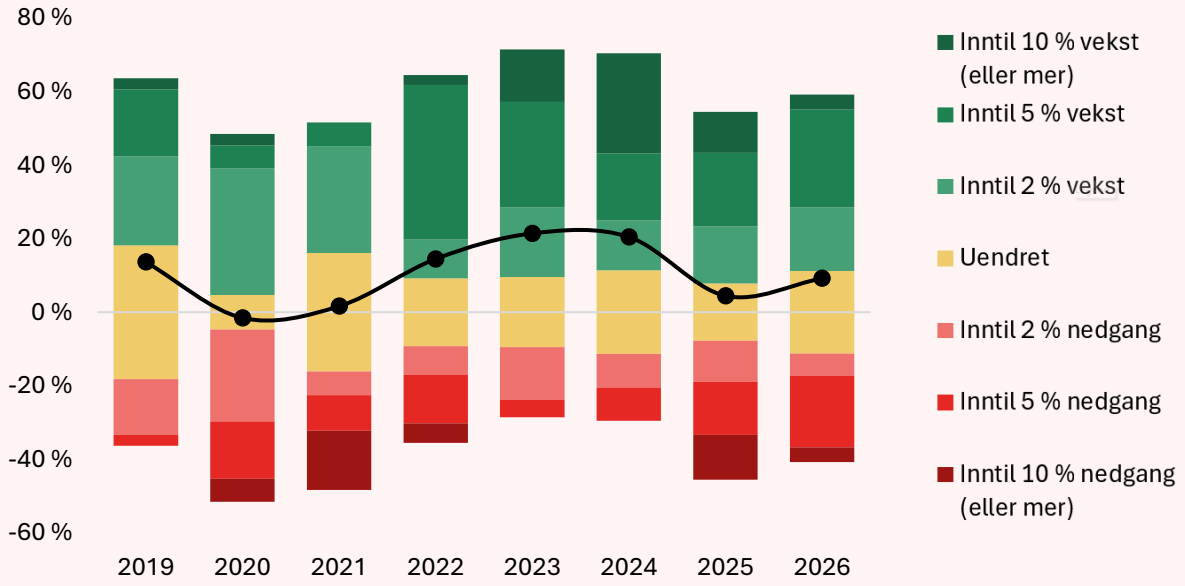

Driftsresultat

Høstens forventningsbarometer viser at kommunene og fylkeskommunene i større grad forventer stabile inntekter fremover enn i 2025, samtidig som de er omtrent delt på midten om hvorvidt de forventer økte utgifter eller ikke.

Også forventningene til netto driftsresultat tyder på en mer stabil utvikling enn i 2025. Andelen som forventer uendret driftsresultat det kommende året, har økt fra 16 til 40 prosent, mens andelen som forventer nedgang har falt fra 56 til 38 prosent.

Netto driftsresultat regnes som den viktigste indikatoren på økonomisk balanse i kommunesektoren og inkluderer både renteinntekter og renteutgifter. Teknisk beregningsutvalg (TBU) anbefaler at kommunene over tid bør ha et netto driftsresultat på minst om lag 1,75 prosent av driftsinntektene for å opprettholde økonomisk handlingsrom. I 2025 nådde én av fire kommuner i Nord-Norge dette nivået, mens 55 prosent hadde negativt driftsresultat. Siden 2023 har utviklingen vist en forsiktig bedring, men fortsatt rapporterer 38 prosent at de venter nedgang i driftsresultatet fremover.

Figur 7: Netto driftsresultat – Trend i forventet utvikling kommende tolv måneder

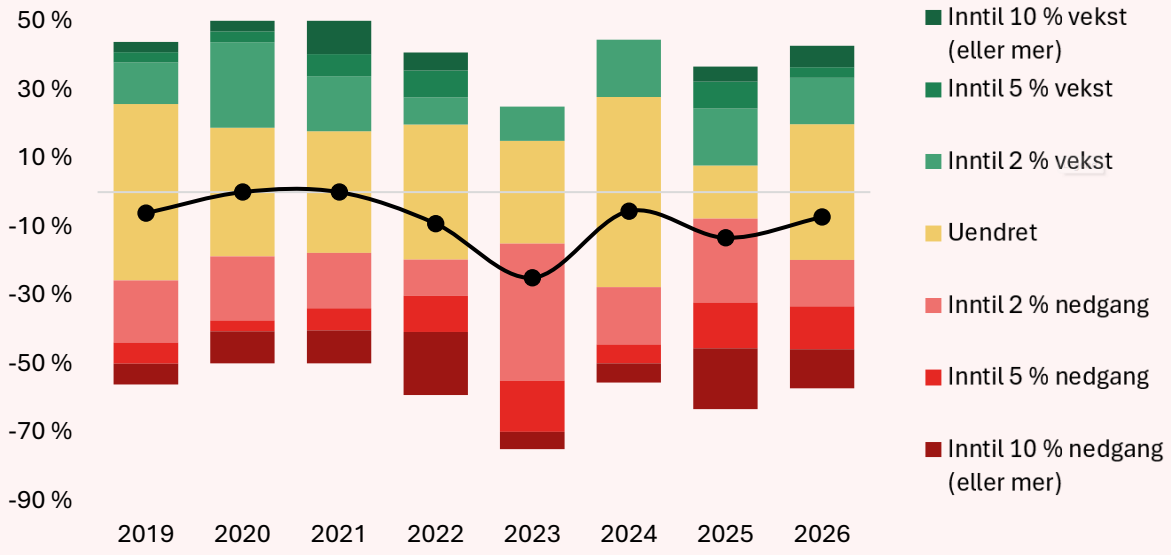

Forventer færre ansatte, men sliter med rekrutteringen

Mer enn halvparten av kommunene og fylkeskommunene i Nord-Norge forventer å ha færre ansatte og årsverk om tolv måneder. Samtidig opplever de fleste at det er vanskelig å rekruttere kvalifiserte ansatte.

I Regjeringens perspektivmelding fra 2024 forventes det økt behov for arbeidskraft i offentlig sektor frem mot 2060, og særlig innen helse og omsorg som følge av endret alderssammensetning i befolkningen. Til tross for dette har Forventningsbarometeret for Nord-Norge siden 2023 vist at kommunene og fylkeskommunene forventer at antall årsverk går ned de neste tolv månedene. I 54 prosent av kommunene og fylkeskommunene forventer topplederne at antall årsverk reduseres det kommende året. 42 prosent forventer uendret antall årsverk, mens kun 4 prosent forventer en økning. Andelen som forventer nedgang har økt betydelig de siste årene, fra mellom 21 og 28 prosent i perioden 2019–2023, til 32 prosent i 2024, 42 prosent i 2025 og 54 prosent i 2026. I samme periode har andelen som forventer en økning, falt. Samtidig som det er forventninger om nedgang i antall årsverk, rapporterer mange om at det er vanskelig å rekruttere kvalifiserte ansatte, og fire av ti oppgir at de har forsøkt å rekruttere uten å lykkes. Videre rapporterer flertallet at mangel på arbeidskraft vil påvirke kommunen fremover. Endringen i alderssammensetningen i kommunene kan dessuten gi redusert behov for arbeidskraft til drift av skoler og barnehager. Derfor er det ikke nødvendigvis motsetninger mellom et økt behov for arbeidskraft i kommunene på lang sikt og forventninger om nedskalering på kort sikt.

Figur 8: Forventet utvikling i antall årsverk – Trendutvikling

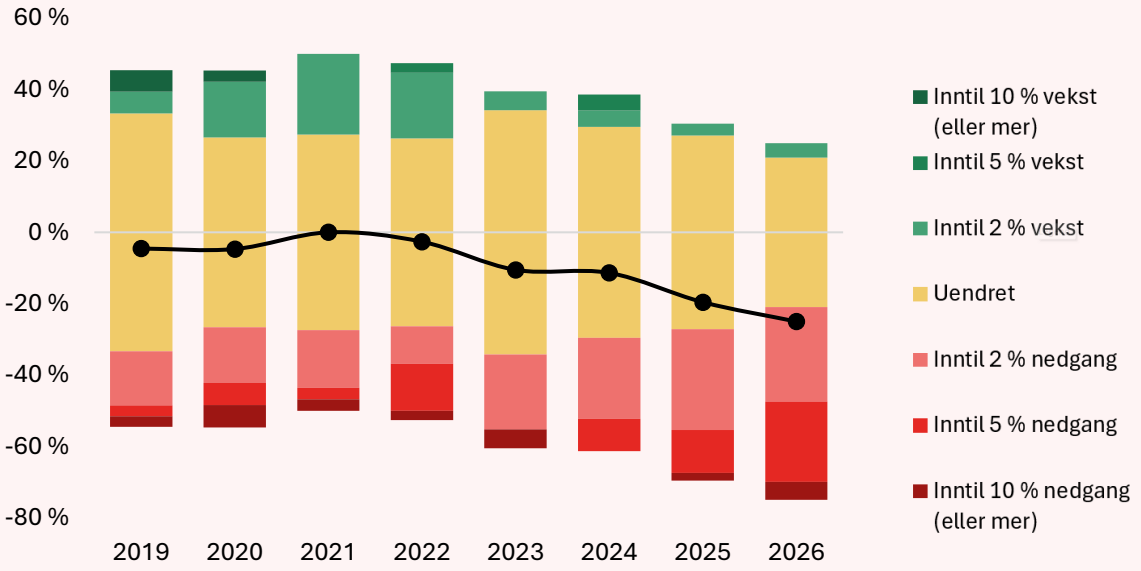

I 56 prosent av kommunene og fylkeskommunene forventes det at antall ansatte vil være lavere om ett år enn det er i dag. Kun 6 prosent tror de vil ha flere ansatte. Nettoandelen, det vil si andelen som forventer økning minus andelen som forventer nedgang, er omtrent tilsvarende som i 2025, men har falt sammenlignet med 2024. Dette innebærer at overvekten av kommuner som forventer nedgang i antall ansatte, har økt.

Figur 9: Forventninger til antall ansatte om ett år

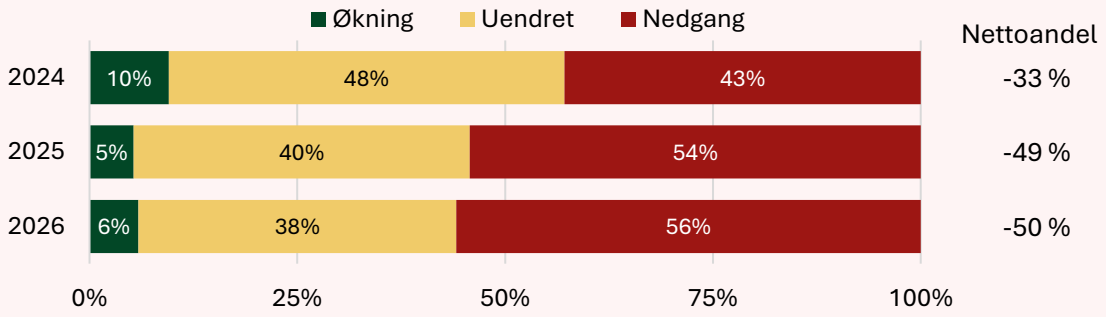

Forventningene om færre årsverk og ansatte i tiden fremover innebærer ikke nødvendigvis at ansatte i kommunene blir sagt opp. I de åpne kommentarene beskriver to av kommunelederne en situasjon der kommunen vurderer behovet for å ansette, eller der stillinger ikke lyses ut når ansatte slutter i jobben:

> **Vedtatt nedstyring for ca. 4 år siden, når stillinger lyses ut vurderes behov for å ansette, og organisasjonsstrukturen vurderes også.**
> Kommuneleder i Troms

> **Uendret på årsverk, men er det ansatte som går av med pensjon eller andre årsaker blir de ikke erstattet.**
> Kommuneleder i Finnmark

Vedvarende problemer med å skaffe kvalifisert arbeidskraft

Topplederne i kommunene og fylkeskommunene i nord rapporterer fortsatt om betydelige utfordringer med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft. Resultatene fra årets undersøkelse viser at to av tre vurderer det som enten svært vanskelig eller vanskelig å skaffe kvalifiserte ansatte. Ingen vurderer det som lett.

Figur 10: Hvor vanskelig er det å skaffe kvalifisert arbeidskraft? – Trendutvikling

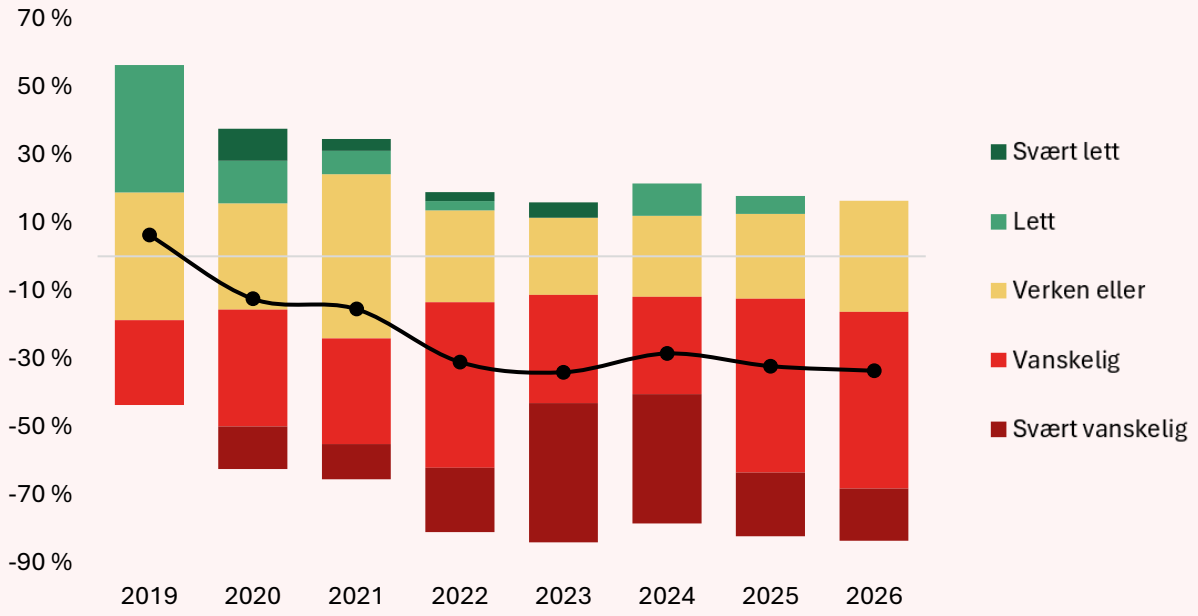

Fra og med 2022 rapporterer et klart flertall om vanskeligheter med rekruttering av kvalifisert arbeidskraft. Samtidig oppgir nesten ingen at det er lett. I 2026 er det ingen som har svart dette. Fra 2023 ble det innført nye regler som begrenser innleie av arbeidskraft fra bemanningsforetak. Innleie av helsepersonell er unntatt, men reglene gjelder for andre yrkesgrupper, blant annet ansatte i barnehager og skoler.

En av årsakene til at rekrutteringsproblemene i Nord-Norge vedvarer, til tross for stram økonomi i mange private og offentlige virksomheter, er høy sysselsetting og lav arbeidsledighet. Statistikk fra Nav viser at arbeidsledigheten i august 2026 var lavest i Troms og Nordland, med henholdsvis 1,3 og 1,6 prosent. I Finnmark var arbeidsledigheten

på 2,1 prosent, på nivå med landsgjennomsnittet. Også i 2024 og 2025 var arbeidsledigheten i Nord-Norge totalt sett lavere enn landsgjennomsnittet.

Et flertall av kommunene og fylkeskommunene opplever at det er vanskelig å skaffe kvalifisert arbeidskraft. Dette spørsmålet ble fulgt opp med et spørsmål om hvorvidt kommunene har forsøkt å rekruttere personell uten å få tak i ønsket kompetanse de siste tre månedene. Totalt har nesten tre av fire kommuner og fylkeskommuner forsøkt å rekruttere og enten ikke fått ansatt noen eller måttet ansette noen med lavere kompetanse enn ønsket. Fire av ti fikk ikke ansatt noen, mens drøyt tre av ti fikk ansatt noen, men med lavere eller annen formell kompetanse enn de søkte etter. Nær tre av ti har enten hatt vellykket rekruttering med ønsket kompetanse, eller har ikke rekruttert. Fra 2024 til 2026 er det en utvikling i retning av at litt flere kommuner endte opp med å ikke få ansatt noen, og færre oppgir at de ansatte noen med lavere eller andre kvalifikasjoner.

Figur 11: Andel kommuner som har forsøkt å rekruttere uten å få tak i rett eller ønsket kompetanse

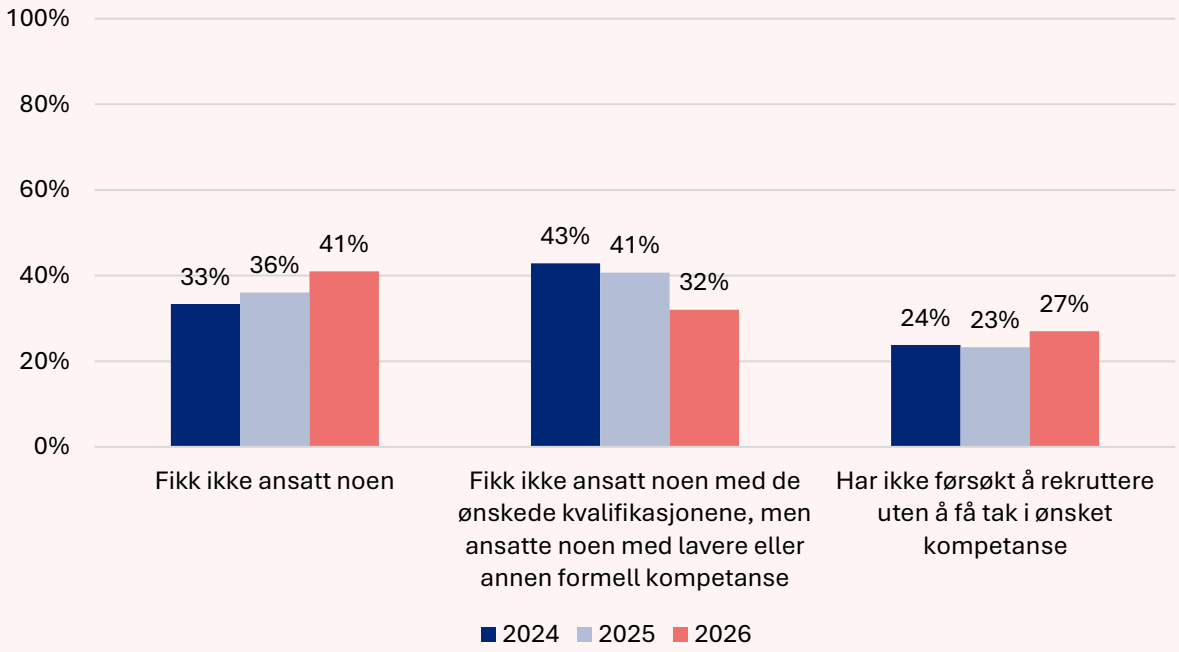

88 prosent av kommunene og fylkeskommunene mener tilgangen på arbeidskraft vil være en begrensende faktor for kommunen. Dette er omtrent tilsvarende andel som i 2025 (86 prosent). Blant dem som tror tilgangen vil være begrensende for kommunen, er det særlig mangel på sykepleiere, helsefagarbeidere og helse og omsorg generelt som trekkes frem. I tillegg trekker flere frem barnehagelærere og andre ansatte i barnehage, samt ingeniører og teknisk kompetanse.

Kommunene har gitt utdypende kommentarer til svarene som viser at flere opplever at noen yrkesgrupper er mer utfordrende å rekruttere enn andre. Det er særlig innen helse og omsorg at mangelen på kvalifisert arbeidskraft er mest fremtredende:

> **Sektoravhengig, svært vanskelig innen helse- og omsorg. Det må gjøres store grep for å sikre tilbudssiden, flere må utdannes. Det gjelder leger, sykepleiere og helsefagarbeidere. Det bør vurderes å etablere norske utdanninger i utlandet.**
> Kommuneleder i Nordland

> **Spesielt vanskelig på helse og omsorg samt på arbeidsplasser utenfor sentrum.**
> Kommuneleder i Nordland

> **Krevende i barnehagesektoren.**
> Kommuneleder i Troms

> **Noen sektorer svært lett, eks administrative stillinger, brann, lærere, men for barnevern, barnehage og sykepleiere/helsefagarbeidere er det vanskelig.**
> Kommuneleder i Finnmark

Flere av funnene går også igjen i Navs bedriftsundersøkelse, som viser at det særlig er mangel på personer innen helse, pleie og omsorg, særlig i yrkerinnen helse- og sosialtjenester, for eksempel yrker som sykepleiere og helsefagarbeidere. Mangelen i denne yrkesgruppen er estimert til 11.450 personer i 2026. Undersøkelsen til Nav viser også at rekrutteringsutfordringene er særlig store i Nord-Norge, og aller størst i Troms og Nordland. Regjeringens perspektivmelding 2024 peker på økt behov for arbeidskraft innen helse og omsorg frem mot 2060 som følge av endringer i alderssammensetningen til befolkningen. En rapport fra Telemarksforskning viser at mangelen på arbeidskraft ventes å bli særlig stor i små og usentrale kommuner fram mot 2050. Utviklingen kan gjøre det vanskeligere å opprettholde lovpålagte tjenester og samtidig føre til økt kostnadsnivå.

Ettersom fylkeskommunene har et annet ansvarsområde enn kommunene, har de også utfordringer med rekruttering til andre yrkesgrupper. En av lederne i fylkeskommunene skriver dette om rekrutteringssituasjonen:

> **Det varierer fra yrkesgruppe til yrkesgruppe. Med ansvar for kollektivtrafikken er rekruttering av sjåfører i transportselskapene vi har kontrakt med svært utfordrende. Noen grupper yrkesfaglærere (tekniske fag). Tannhelsesekretærer. Spesialister innen samferdsel.**
> Leder i fylkeskommune

Også Navs bedriftsundersøkelse trekker frem videregående fag- og yrkesopplæring som et område der mangelen på arbeidskraft fortsatt er relativt stor, og her er det særlig personer med utdanning innen pleie- og omsorgsfag det er behov for.

Konkurranse om kvalifisert arbeidskraft med private og andre aktører innen offentlig sektor kan skape enda større utfordringer for kommunene fremover. Én leder i en kommune skriver at de har innført en gunstig turnusordning for å løse deler av utfordringene:

> **Vi har "offshore turnus" på 3 leger som roterer 2 uker på jobb og fire uker fri. Av den grunn er det god legedekning.**
> Kommuneleder i Finnmark

Dette kan være effektive strategier for den enkelte kommune, men kan dette forsterke konkurransen mellom kommunene ytterligere? Ifølge en dokumentanalyse gjennomført av forskere ved UiT kan slike rekrutteringstiltak bidra til å forsterke konkurransen mellom kommunene, og det er mulighet for at dette vil øke kostnadene samlet sett for kommunene. Dermed fremstår ikke dette som en løsning på problemet på et nasjonalt nivå. Artikkelen argumenterer derimot ikke imot fremforhandlede gunstige ordninger for sykepleiere.

Forventningsbarometeret høsten 2026 viser at kommunene og fylkeskommunene har problemer med å få nok kvalifisert arbeidskraft, samtidig som de forventer færre ansatte og årsverk fremover. En kommuneleder mener det er på tide for kommunene å omstille seg med tanke på den beregnede utviklingen i innbyggertall som gjør det sannsynlig at rekrutteringsproblemene vil øke i omfang de kommende årene:

> **Helse og barnehage er veldig vanskelig. Dette begynner dog å bli en klisje. Menneskene vi trenger eksisterer ikke, de er ikke født. Man må ha strukturer etter den befolkningen man har, og den tilgjengelige arbeidskraften som er her. I dag i kommunen er det 3,4 arbeidere per pensjonist, stipulert 2,1 arbeidere per pensjonist i 2025. Det sier seg selv at det vil ikke komme flere folk, og man må rigge tjeneste etter mindre arbeidskraft.**
>
> Kommuneleder i Finnmark

Flere rekrutterer gjennom sosiale medier

Kommunene benytter flere kanaler for rekruttering og skal i utgangspunktet lyse ut alle stillinger offentlig. Som en del av Forventningsbarometeret høsten 2026 ble nettsidene til samtlige kommuner og fylkeskommuner i Nord-Norge gjennomgått. Denne gjennomgangen viser at alle bruker nettsiden for å annonsere ledige stillinger. Av andre kanaler var det sosiale medier som ble benyttet av flest ved sist ansettelse, tre av fire kommuner. Sosiale medier er brukt av en større andel kommuner enn i 2024 og 2025. Deretter følger Navs stillingsdatabase med seks av ti kommuner, eller sju av ti dersom Arbeidsplassen.no også regnes med (som er tilknyttet Navs nettsider). Omtrent fire av ti brukte andre stillingsdatabaser, en økning fra 2025.

Figur 12: Rekrutteringskanal for siste rekruttering

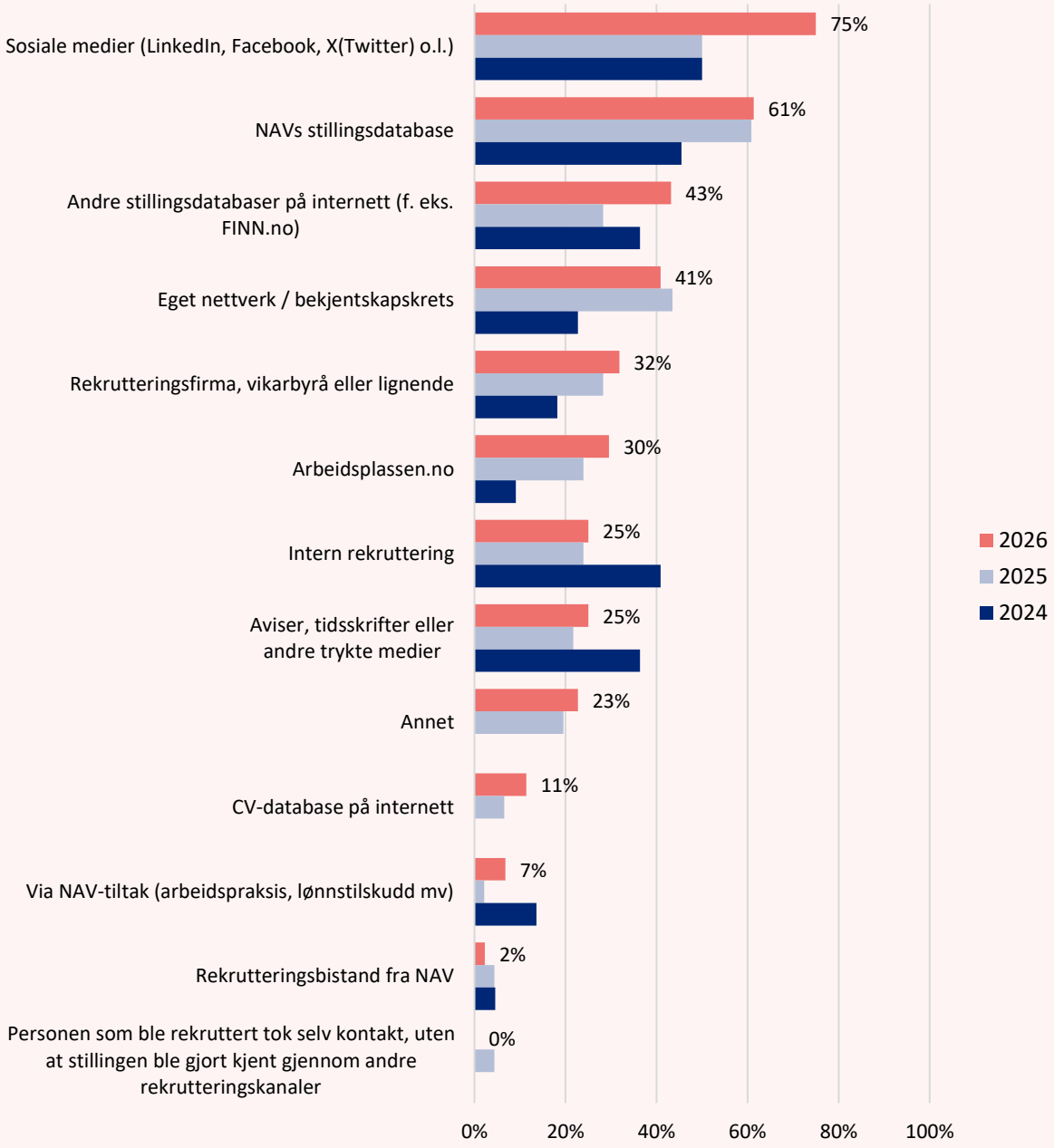

Fremtidsutsikter for 2027

Rentenivået, krav og reguleringer og mangel på arbeidskraft ventes å få størst betydning for nordnorske kommuner det kommende året.

Kommunene har vurdert ni områder som kan få betydning for utviklingen det kommende året. Områdene omfatter blant annet rentenivået, kunstig intelligens, kronekursen, krav og reguleringer og skatteinntekter. Krav og reguleringer og skatteinntekter måles for første gang i årets undersøkelse.

Kommunelederne peker på rentenivået og krav og reguleringer som de to viktigste påvirkningsfaktorene det kommende året, etterfulgt av mangel på arbeidskraft. Nesten ni av ti forventer at både rentenivået og krav og reguleringer vil påvirke kommunens utvikling, mens drøyt sju av ti peker på mangel på arbeidskraft.

Rentenivået tillegges omtrent like stor betydning som i fjorårets måling. I mai ble styringsrenten satt opp til 4,25 prosent, og ble satt opp med ytterligere 0,25 prosentpoeng i september 2026. Sistnevnte renteheving var ikke kjent på undersøkelsestidspunktet, men Norges Bank har i perioden ment at det er sannsynlig med nok en renteøkning i løpet av året. Av lån som kommuner og fylkeskommuner hadde tatt opp fra banker og kredittforetak ved utgangen av 2024, var 62 prosent med flytende rente og dermed direkte avhengige av rentenivået. Samtidig som økt rentenivå kan påvirke utgiftene, kan rentenivået bidra til økte renteinntekter.

Krav og reguleringer måles for første gang i årets undersøkelse og kan derfor ikke sammenlignes over tid. At nesten ni av ti kommuner forventer at krav og reguleringer vil få stor betydning framover, viser likevel at lovkrav, forskrifter og andre offentlige føringer står sentralt i kommunenes prioriteringer og handlingsrom. Resultatet kan blant annet ses i sammenheng med at statlige reformer og nye oppgaver over tid har gitt kommunene et større ansvar for blant annet helse-, omsorgs- og barnevernstjenester.

Drøyt sju av ti kommuner forventer at **mangel på arbeidskraft** vil påvirke kommunens utvikling i stor grad det kommende året. Andelen er omtrent på samme nivå som i 2024 og 2025. Resultatet kan ses i sammenheng med at nesten sju av ti kommuner opplever det som vanskelig å få tak i kvalifisert arbeidskraft. Samtidig forventer over halvparten en reduksjon i bemanningen det neste året. En rapport fra Telemarksforskning viser at mangelen på arbeidskraft ventes å bli særlig stor i små og usentrale kommuner fram mot 2050. Utviklingen kan gjøre det vanskeligere å opprettholde lovpålagte tjenester og samtidig føre til økte kostnader.

Figur 13: Områder som kan påvirke kommunen i de neste tolv månedene

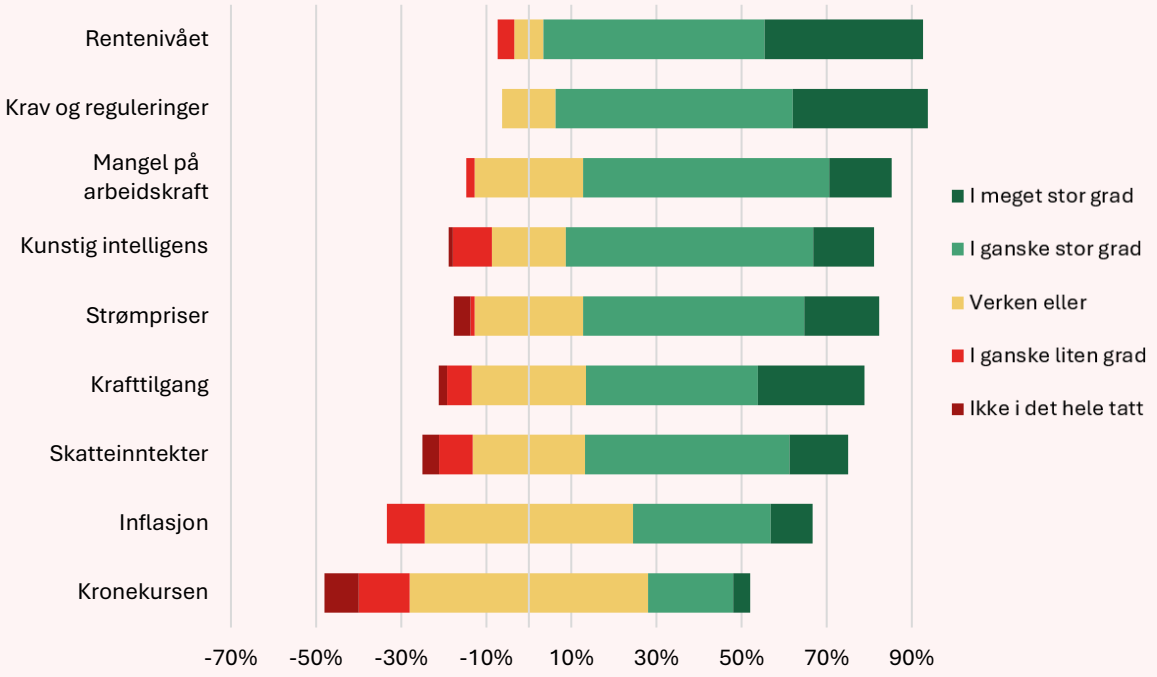

Sju av ti svarer at **kunstig intelligens** i stor grad vil påvirke kommunen. Andelen øker fra 47 prosent i 2024, og er omtrent tilsvarende som i 2025. Utviklingen må ses i sammenheng med at kunstig intelligens har fått en tydeligere plass i digitaliseringen av offentlig sektor. I regjeringens nasjonale digitaliseringsstrategi for 2024–2030 er målet at offentlig sektor skal bruke kunstig intelligens til å utvikle bedre tjenester og løse oppgaver mer effektivt. Strategien har også som mål at alle statlige virksomheter skal bruke kunstig intelligens i oppgaveløsningen innen 2030.

Forventningsbarometeret gir ikke svar på om kommunelederne forventer at påvirkningen vil være positiv eller negativ. Andre undersøkelser viser samtidig usikkerhet knyttet til de økonomiske gevinstene. I Bærekrafts- og beredskapsbarometeret for Nord-Norge 2026 svarte drøyt to av ti kommuner at kunstig intelligens i stor eller svært stor grad vil ha en positiv effekt på kommuneøkonomien det kommende året, mens nesten tre av ti svarte at de ikke visste.

Bruken av kunstig intelligens har samtidig økt kraftig. Ifølge IT i praksis 2026 økte andelen offentlige virksomheter som bruker kunstig intelligens fra 20 prosent i 2024 til 66 prosent i 2026. Bruken er likevel fortsatt i stor grad avgrenset til enkle oppgaver som dokumentanalyse, tekstutkast og informasjonssøk, mens mer integrert bruk er mindre utbredt. Rapporten peker samtidig på manglende kompetanse og usikkerhet om risiko som sentrale barrierer for trygg og ansvarlig bruk. Den raske innføringen har også gitt eksempler på mangelfull kvalitetssikring. I Tromsø kommune ble KI-genererte og uriktige kildehenvisninger brukt i arbeidet med et forslag til ny barnehage- og skolestruktur. PwC konkluderte i sin evaluering med at kommunen ikke var moden for teknologien, og at feilen kan ha påvirket tilliten til kommunen og arbeidet med saken. Et lignende tilfelle oppsto i

Alver kommune der tre KI-genererte forskningsartikler som ikke eksisterte, ble brukt som kilder i et dokument om skolenedleggelser. Erfaringene fra Tromsø kommune og Alver kommune illustrerer behovet for kompetanse, kildekontroll og tydelige rutiner for kvalitetssikring og etterprøving når teknologien tas i bruk i kommunalt utredningsarbeid.

Strømprisene har fått langt større betydning for kommunene det siste året. 70 prosent forventer at strømprisene vil påvirke virksomheten i stor grad det kommende året, mot 37 prosent i fjorårets måling. Økningen må ses i sammenheng med at strømprisene i Nord-Norge har ligget på et uvanlig høyt nivå gjennom deler av 2026. Også i privat sektor tillegges strømprisene større betydning enn tidligere. I høstens måling peker 54 prosent av bedriftene på strømprisene, en økning på 18 prosentpoeng siden høsten 2024.

Også **krafttilgang** tillegges litt større betydning enn tidligere. 65 prosent forventer at krafttilgangen vil påvirke kommunens virksomhet i stor grad det kommende året, mot halvparten i 2025 og 44 prosent i 2024. Økningen er imidlertid ikke signifikant.

Begrenset nettkapasitet og stor etterspørsel har skjerpet konkurransen om kraften i landsdelen. Dette har aktualisert spørsmålet om hvordan tilgjengelig kapasitet skal fordeles mellom industri, forsvar, elektrifisering og andre formål. Debatten om krafttilgangen til Ramsund og omkampen om kapasiteten som er reservert til elektrifiseringen av Melkøya, illustrerer disse prioriteringene. Kapasitetsbegrensningene kan samtidig forsinke nye næringsetableringer og investeringer. En analyse fra Menon Economics for Kunnskapsbanken for Nord-Norge viser at planlagte investeringer for om lag 150 milliarder kroner mangler reservert nettkapasitet etter at Statnett i april 2026 stanset nye reservasjoner nord for Svartisen. Beløpet tilsvarer 16 prosent av alle planlagte investeringer i Nord-Norge. Flere nordnorske kommuner, blant annet Bodø kommune og Moskenes kommune, har vurdert å selge sine eierandeler i kraftselskaper. Dette har skapt debatt om forholdet mellom kortsiktige økonomiske gevinster av salg og innflytelse over kraftressursene.

Skatteinntekter måles for første gang som påvirkningsfaktor i årets undersøkelse. Seks av ti kommuner forventer at skatteinntektene vil påvirke kommunens virksomhet i stor grad det kommende året. Dette bør ses i lys av skatteinntektenes betydning for kommunenes inntekter. Sammen med rammetilskuddet utgjør de kommunenes og fylkeskommunenes frie inntekter, som tilsvarer om lag 72 prosent av sektorens samlede inntekter.

Inflasjon og kronekurs tillegges mindre betydning enn i fjorårets måling. 42 prosent av kommunene forventer at **inflasjon** vil påvirke virksomheten i stor grad det kommende året, mot 65 prosent i 2025. Andelen har falt jevnt fra 81 prosent i 2023. Samtidig har andelen som svarer «verken eller», økt, noe som tyder på at færre kommuneledere vurderer inflasjonen som en av de viktigste påvirkningsfaktorene framover. **Kronekursen** er den minst vektlagte av de ni påvirkningsfaktorene. 24 prosent forventer stor påvirkning det kommende året, en nedgang fra 42 prosent i 2025.

Mange kommuner tar hensyn til klimarisiko

Klimarisiko preger kommunenes planlegging. 86 prosent tar hensyn til klimarisiko i strategiske valg, og sju av ti forventer at den vil påvirke investeringene i 2027.

Data fra Meteorologisk institutt viser at temperaturen i Nord-Norge har økt siden 1988, og at den nyeste normalen er varmere enn tidligere. Den langsiktige utviklingen viser også at det har blitt våtere i landsdelen, særlig de siste drøyt tjue årene. Klimaendringene er allerede merkbare, blant annet har økte havtemperaturer ført til rekordrask smelting av marine brefronter på Svalbard. Klimaendringene stiller kommunene overfor både fysiske konsekvenser og behov for langsiktig planlegging.

Klimarisiko handler om hvordan samfunnet og naturen påvirkes av de fysiske konsekvensene av klimaendringer, samt hva overgangen til et samfunn med netto null utslipp vil innebære. For virksomheter representerer klimarisiko også en finansiell risiko, ettersom disse forholdene kan påvirke virksomhetens evne til å opprettholde stabil og forutsigbar drift.

Usikkerhet knyttet til at vi ikke fullt ut kjenner konsekvensene av klimaendringer, fremtidig klimapolitikk og teknologisk utvikling gjør det utfordrende å planlegge langsiktig. Klimaendringer og mer ekstremvær kan medføre risiko for tap av verdier og eiendeler. Samtidig kan utviklingen gi endrede muligheter for markedsandeler og verdiskaping, som følge av politiske tiltak og teknologiske fremskritt.

I høstens Forventningsbarometer svarer sju av ti kommuner at klimarisiko har noe betydning for de strategiske valgene framover. 13 prosent tillegger klimarisiko stor betydning, mens 2 prosent mener det har svært stor betydning. 13 prosent svarer at klimarisiko ikke har betydning for kommunens strategiske valg fremover. Fordelingen er nokså lik som i fjorårets måling.

Resultatene har variert fra år til år. På grunn av et begrenset antall intervjuer og variasjon i sammensetningen av respondentbasen i tidsserien, kan man ikke utelukke at disse endringene delvis kan forklares av dette.

Figur 14: Hvilken betydning har klimarisiko for kommunens strategiske valg fremover?

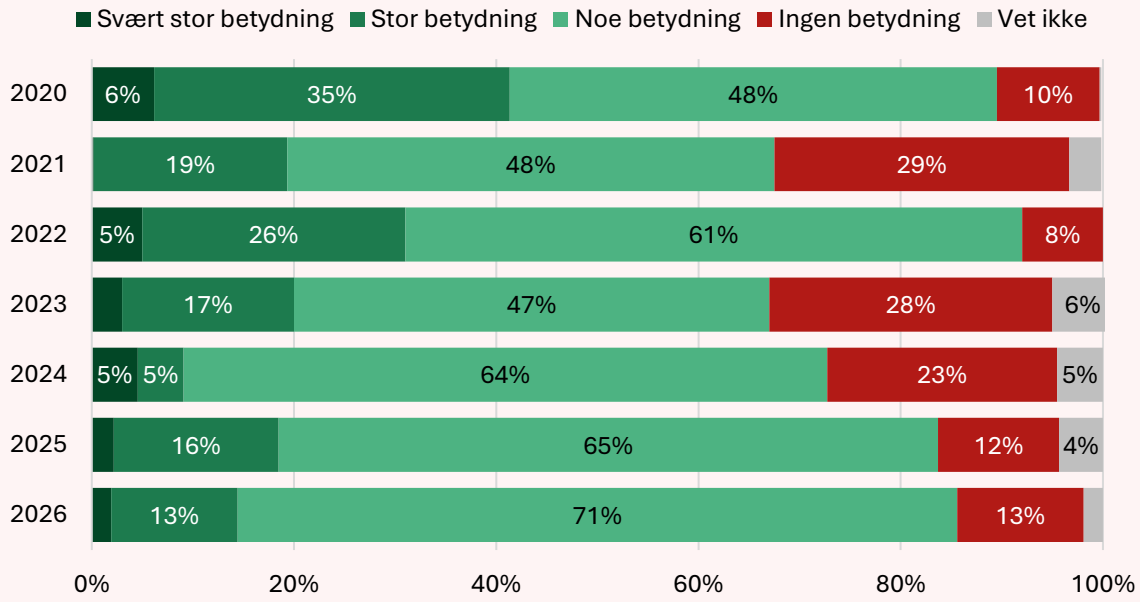

Når lederne i kommunene blir bedt om å beskrive hvilken klimarisiko de er utsatt for, trekker de først og fremst fram fysiske konsekvenser av klimaendringene:

> **Rasfare, elver og vassdrag høy vannstand**
> Kommuneleder i Troms

> **Ras, ekstremvær**
> Kommuneleder i Nordland

> **Flom, endret fauna, endret klimasone. Dette vil skje på sikt. Arealer som tidligere var attraktive, er ikke attraktive i fremtiden.**
> Kommuneleder i Finnmark

I tillegg til å ta hensyn til klimarisiko i strategisk planarbeid, må det også prioriteres midler til klimatilpasning i et stramt kommunebudsjett. Kommunene ble derfor spurt i hvilken grad klimarisiko vil påvirke investeringene neste år.

Sju av ti kommuner svarer at klimarisiko vil påvirke investeringene i 2027. De fleste, 64 prosent, forventer påvirkning i noen grad, mens 5 prosent svarer i betydelig grad. 27 prosent forventer at klimarisiko ikke vil påvirke investeringene. Fordelingen er nokså lik som i fjorårets måling. Sammenlignet med målingene før 2025, svarer en større andel at investeringene vil påvirkes. Andelen som ikke forventer noen påvirkning, har økt fra 17 prosent i 2025 til 27 prosent i årets måling, men forskjellen er ikke signifikant.

Figur 15: Vil klimarisiko påvirke virksomhetens investeringer?

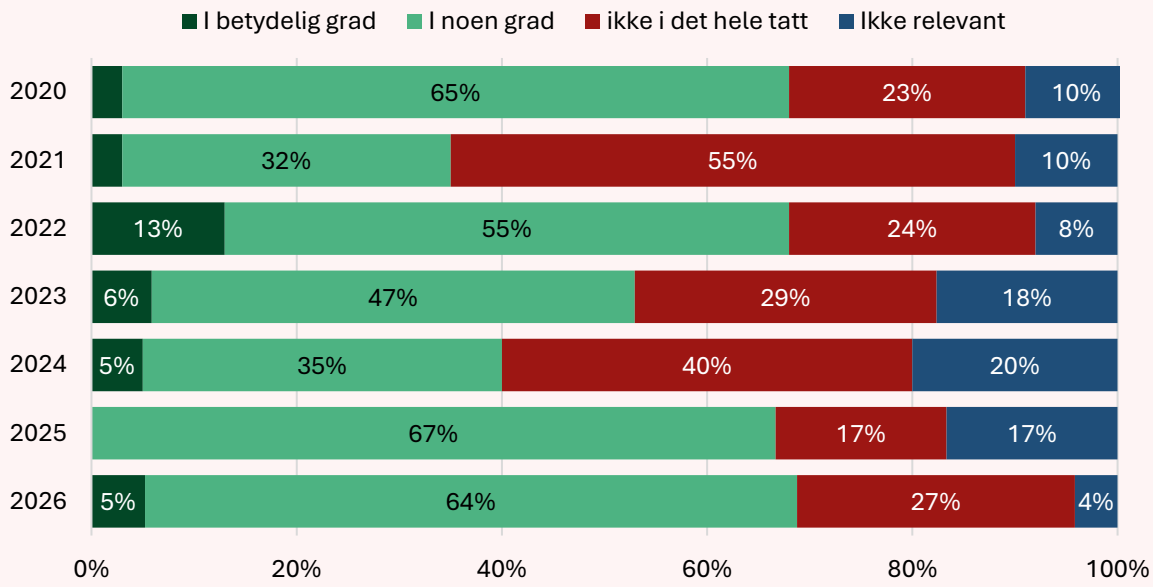

Kommunene i Finnmark forventer i mindre grad at klimarisiko vil påvirke investeringene, sammenlignet med kommuner i de andre nordnorske fylkene. I Finnmark forventer fire av ti kommuner at klimarisiko vil påvirke investeringene, mot åtte av ti i Nordland og sju av ti i Troms.

Også når kommunene beskriver hvilke investeringer som påvirkes, trekker de først og fremst fram fysiske konsekvenser av klimaendringene. Svarene handler blant annet om overvann, skredrisiko og krevende grunnforhold ved utbygging:

Kommunale veier, overvann ved bygg
Kommuneleder i Troms

Oppgradering av veinettet, bygging i leireutsatte områder
Kommuneleder i Nordland

Hvor det bygges på grunn av skredrisiko
Kommuneleder i Nordland

Alle prosjekter for bygg og anlegg som innebærer graving
Kommuneleder i Troms

Figurliste

Figur 1: Utvikling i netto driftsresultat siste tolv måneder – Trendutvikling 5
Figur 2: Forventet økonomisk utvikling i landsdelen neste tolv måneder – Trendutvikling.....6
Figur 3: Brukerbetalinger – Trend i forventet utvikling kommende tolv måneder 7
Figur 4: Øvrige inntekter – Trend i forventet utvikling kommende tolv måneder 8
Figur 5: Investeringsnivå – Trend i forventet utvikling kommende tolv måneder 9
Figur 6: Brutto driftsutgifter – Trend i forventet utvikling kommende tolv måneder.....10
Figur 7: Netto driftsresultat – Trend i forventet utvikling kommende tolv måneder.....11
Figur 8: Forventet utvikling i antall årsverk – Trendutvikling 13
Figur 9: Forventninger til antall ansatte om ett år 13
Figur 10: Hvor vanskelig er det å skaffe kvalifisert arbeidskraft? – Trendutvikling.....14
Figur 11: Andel kommuner som har forsøkt å rekruttere uten å få tak i rett eller ønsket kompetanse 15
Figur 12: Rekrutteringskanal for siste rekruttering.....19
Figur 13: Områder som kan påvirke kommunen i de neste tolv månedene 21
Figur 14: Hvilken betydning har klimarisiko for kommunens strategiske valg fremover?.....24
Figur 15: Vil klimarisiko påvirke virksomhetens investeringer?.....25